

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

75. ÅRGANG

6. APRIL 1963

A V I N N H O L D E T :
VED EN MILEPEL - EN NY NORSK BISKOP - DE MEKTIGE
HENDER - ET HVISK OM EVIGHETEN - DIAKONATET -
SOMMERPLANER - BLIKK PÅ TIDEN - UTENLANDSNYTT

NR
7

NESTE NUMMER UTKOMMER 20. APRIL 1963

Årets PÅSKEGUDSTJENESTER i Oslo:

ST. OLAVS KIRKE, Akersveien 1.

Palmesøndag 7. april:
Kl. 7, 9 og 9.45: Messe.
Kl. 11: Palmevigsel i St. Josefs kapell.
Prosesjon til St. Olavs kirke. Høymesse.
Skjærtorsdag 11. april:
Kl. 19: Fastepreken ved pater Bockema.
Langfredag 12. april:
Kl. 12 (middag): Pontifikalgudstjeneste m. hyldning av korset. Kommunion.
Kl. 19: Korsveiardakt.
Påskeaften 13. april:
Kl. 20: Vigsel av påskeilden, påskelyset og døpevannet. Høymesse.
1. Påskedag 14. april:
Kl. 9 og 9.45: Messe.
Kl. 11: Pontifikalmesse.
Kl. 19: Andakt.
2. Påskedag 15. april:
Kl. 9 og 9.45: Messe.
Kl. 11: Høymesse. — Ingen aftenandakt.
Hvitesøndag 21. april:
Kl. 7 og 8: Messe.
Kl. 9: Messe m. barnas første h. kommunion.
Kl. 10: Messe.
Kl. 11: Høymesse.
Kl. 19: Festandakt for barna.

ST. HALLVARD KIRKE, Urtegt. 29.

Palmesøndag: Kl. 8.30 og kl. 19.00: Dialogmesse. Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse.
Onsdag: Kl. 10: Messe. Anledning til skrifte til kl. 19.00.
Skjærtorsdag: Kl. 19: Høymesse m. kommunion. Tilbedelse til kl. 23.00.
Langfredag: Kl. 17: Hyldning av korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 20.30: Vigsel av påskelyset og døpevannet. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 8.30: Sangmesse. Kl. 11: Høymesse. Kl. 19: Aftenmesse.
2. Påskedag: Kl. 8.30: Dialogmesse. Kl. 11: Høymesse. Ingen aftenmesse.

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neberggt. 15.

Palmesøndag: Kl. 8.15, 9 og 10: Stille messe. Kl. 11: Palmevigsel. Høymesse.
Skjærtorsdag: Kl. 19: Høymesse m. kommunion. Tilbedelse.
Langfredag: Kl. 17: Hyldning av korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Høymesse.
1. og 2. Påskedag: Kl. 9 og 10: Stille messe.
Kl. 11.30: Høymesse.

MARIA KIRKE, Nyveien 17, Stabekk.

Palmesøndag: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Palmevigsel. Prosesjon. Høymesse.
Onsdag: Anledning til skrifte hele dagen.
Skjærtorsdag: Kl. 19.10: Høymesse. Etter høymessen er det tilbedelse til kl. 24.
Langfredag: Kl. 15.10: Korsveiardakt. Kl. 19.10: Hyldning av korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 20.10: Vigsel av påskeilden, påskelyset og dåpsvannet. Fornyelse av dåpsløftene. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 17: Andakt
2. Påskedag: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse. Ingen aftenandakt.
Hvite-søndag: Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse med barnas første hl. kommunion.

KRISTI-KONGE KAPELL,

Glads vei 23, Kjelsås.
Palmesøndag: Kl. 9.30: Messe.
Skjærtorsdag: Kl. 19.30: Messe.
1. Påskedag: Kl. 9.30: Sangmesse.
2. Påskedag: Kl. 8: Sangmesse.

LUNDEN KLOSTER, Trondheimsvn. 309.

Skjærtorsdag: Kl. 18.30: Messe m. kommunion. *Langfredag*: Kl. 15: Hyldning av korset. Kommunion.
Påskeaften: Kl. 23: Vigsel av påskeilden og påskelyset. Høymesse.
1. Påskedag: Kl. 9: Høymesse. Kl. 18: Vesper.
2. Påskedag: Kl. 9: Høymesse.

OBS.

For alle som ønsker å motta den hl. Kommunion ved aftengudstjenestene SKJÆRTORS DAG, LANGFREDAG og PÅSKEAFTEN, gjelder de vanlige fastebestemmelser, d.v.s. en må være fastende i tre timer forut for altergangen. Dog kan en inntil én time før nyte alkoholfrie drikker.

Skjærtorsdag og *Påskeaften* utdeles den hellige kommunion bare under eller i umiddelbar tilknytning til Messen, mens *Langfredag* bare under den liturgiske handling. — Disse innskrenkninger gjelder ikke syke.

De som overvårer *Påskenaftensmessen* som tar til før midnatt, oppfyller ikke samtidig søndagsbudet, men har messeplikt 1. Påskedag med anledning til da igjen å motta den hellige kommunion.

De som overvårer *Påskenaftensmessen* som tar til ved midnatt, oppfyller samtidig søndagsbudet, men kan ikke igjen motta den hellige kommunion 1. Påskedag dersom de har kommunisert under *Påskenaftensmessen*.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 7. APRIL: *Palmesøndag*. Ep. Filipp. 2, 5—11. Ev. Lidelseshistorien iflg. Mattheus. *Mandag, tirsdag* og *onsdag*: Ferialdager. *Skjærtorsdag*: Ep. 1. Kor. 11, 20—32. Ev. Lidelseshistorien iflg. Johannes. *Påskeaften*: Ep. Kol. 3, 1—4. Ev. Matth. 28, 1—7.

SØNDAG 14. APRIL: *Første påskedag*. Ep. 1. Kor. 5, 7—8. Ev. Mark. 16, 1—7. *Mandag*: Annen påskedag. Ep. Apost.Gj. 10, 37—43. Ev. Luk. 24, 13—35. *Tirsdag, onsdag, torsdag* og *fredag*: Ferialdager. *Lördag*: Hvitelørdag.

SØNDAG 21. APRIL: *Hvitesøndag*. Ep. 1. Joh. 5, 7—8. Ev. Joh. 20, 19—31.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 m.eng. pr.	11.00
<i>St. Hallvards kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
<i>Grefsen kapell</i> , Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgaten 113, tlf. 23 75 1	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Tberesia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgars kirke</i> , Kirkegaten 3, tlf. 24 22 5	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemansgt. 3, tlf. 52 55 0	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 79 3	7.45	10.45
STABEKK: <i>Maria Kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 53 4	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell</i> , tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 94 9		10.45
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 22 1	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell</i> , Ila, tlf. 20 22 1	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , tlf. 7558 <i>Mariabeimen</i> , Nørve, tlf. 7184	8.30	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 78 3	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Elisabeth Inst.</i> <i>St. Mikael's kirke</i> , Strandgt., tlf. 1392	8.00	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

VED EN MILEPEL

I de redaksjonelle kommentarer som vanligvis har vært å finne på denne side i «St. Olav» har vi nokså planmessig og bevisst søkt å vende lesernes blikk *utad* — til alment kristne og almenmenneskelige problemer som norske katolikker må gjennomtenke, reagere på og danne seg en mening om, forat deres tro ikke skal bli et nedgravd og bortgjemt pund, uten sammenheng med resten av deres virkelighet.

Denne gang er det naturlig for én gangs skyld å vende blikket *innad* mot oss selv. Vigselen av en hjelpebiskop i det største av våre norske katolske bispedømmer, og det nettopp en nordmann som er bærer av cistersiensernes rike tradisjoner her i landet, er nettopp hva hans konsekkrator sa i sin vigselspreken: *En milepel*. Den markerer nemlig en etappe i den katolske kirkes vel hundreårige eksistens i Norge i etter-reformatorisk tid. Sett i sin historiske sammenheng er det noe mer enn en kuriositet. Dette nye episkopat som fikk sin begynnelse Søndag Laetare, og som i sin tid vil avløse biskop dr. Jacob Mangers' over tredveårige gjerning i Norge, vil komme til å måtte stå i et tegn som er nytt i kristenheten: Den mektige reformbevegelse som allerede tar form i den katolske kirke som det II. Vatikankonsils bærende impuls. Det er en ny og spennende konstallasjon.

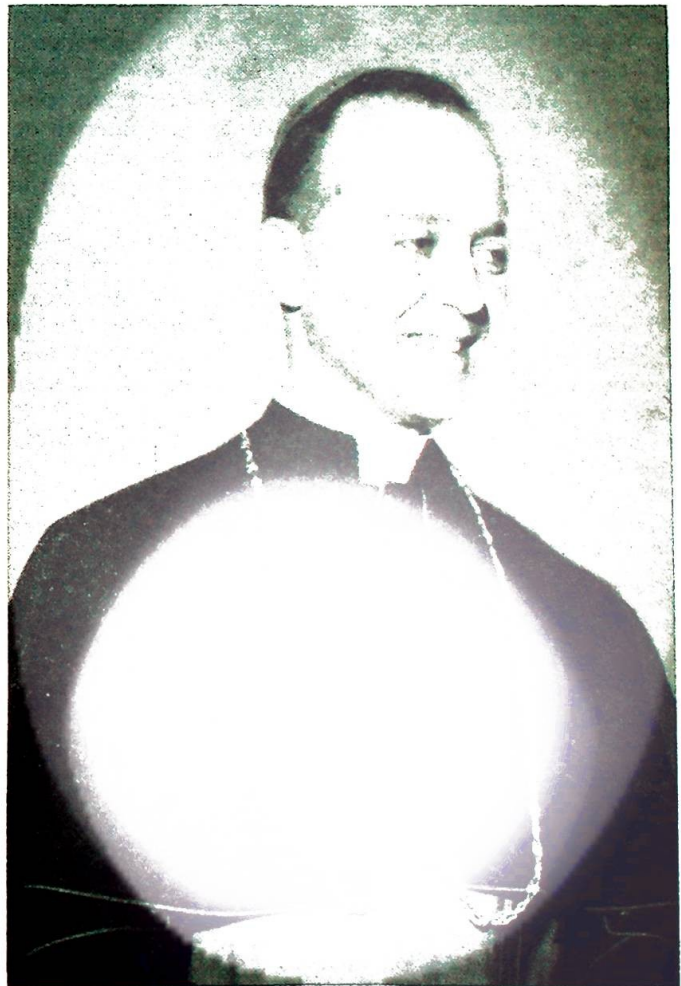
Det katolske nærvær her i landet i moderne tid har en kunnet tolke forskjellig. Felles for disse tolkninger er, at de måtte avføde polemikk og spenning. Det var naturlig at norske konvertitter til den katolske tro visste seg arvinger — de eneste egentlige og rette arvinger — til Sankt Olavs og Sankt Eysteins kirke. En ivrig norskdomsmann som *Lars Eskeland* visste og forkynte, at bak alt det latinske, utenlandske, etterreformatoriske som så altfor sterkt preget den vesle katolske minoritet i Norge frem til den annen verdenskrig, var det ikke desto mindre «Gamlekyrkja» som var kommet tilbake. Om det var sentralt sakramentale og trosbestemte motiver som førte til hans og mange andres konversjon i det slektledd som går foran vårt eget, så spilte etterklagen av norsk nasjonalromantikk også sin ikke uvesentlige rolle. Middelalderen — «den katolske tiden» var samtidig «storhetstiden», likesom reformasjon og nasjonalt og kulturelt fall var nøye forbundet med hverandre. Prinsipielt avskrev en de fire lutherske århundrer som et overgrep og

en parentes. Virkeligheten var mindre overlegen: Faktisk hadde en møye nok med etterhvert å motvirke de siste rester av religiøs diskriminasjon i vår lovgivning og de ofte massivt intolerante misforståtte tanker om katolisismen i undervisning og folkemening.

Efterkrigstiden bragte egentlig norske kristne i en helt ny åndelig situasjon, selv om vi har brukt noen tid på å bli oss den bevisst. Faktorer som ingen kunne forutse gjør at også norske katolikkens forhold til omverdenen i dag dermed bestemmes etter helt andre linjer. Norsk opinion er, gjennom krigen og dens følger, blitt revet ut av isolasjonen og brutalt kastet inn i folkenes skjebnefellesskap: Mentaliteten er blitt Europa- og verdensvendt, og den er ikke minst blitt avskåret fra fortiden og innsiktet på *fremtiden*, på en felles verdenssivilisasjon hvis konturer vi alt begynner å ane, både som løfterike og truende.

En slik serie veldige omveltninger måtte også få vesentlige følger for forholdet mellom norske kristne. Europeiseringen og verdensbevisstheten, så ny og uvant for oss her nord, forvandler brått det katolske fra å være en «dissenterminoritet» til å fremtre som noe verdensomspennende, ja til den kristne hoved- og moderkirke i den almene bevissthet. Sekulariseringen og avkristningen åpner samtidig våre øyne til en mer positiv anerkjennelse av den kristne arv i ikke-katolske tradisjoner — at de samfunn som utgikk fra reformasjonen egentlig er langt interessantere ut fra hva de har *bevart* av den katolske tradisjon enn ut fra deres konfesjonelle *avvikelser*. Dette skjerpede syn for *verdier*, for det som forener, er ikke

(Forts. neste side)

EN NY NORSK

MGR. GRAN VIGSLET SØNDAG

John Willem Grans konsekrasjon til biskop og innsettelse som hjelpebiskop i Oslo Katolske Bispedømme på Søndag Laetare ble en begivenhet ingen av dem vil glemme som fikk følge den på nært hold. St. Olavs kirke var fullsatt og mange hadde flokket seg på kirketrappen og i Akersveien da den lange og vakre prosesjon av geistlige, under en nølende vårsol, beveget seg fra St. Josephs Institutt til kirken. Flertallet av bispedømmets prester deltok, og fra utlandet inntraff en rekke høye og velkomne gjester: Pavens representant, den apostoliske delegat erkebiskop *Bruno Heim*, biskopene av København, Stockholm, Trondheim og Tromsø, Cistersienserordenens general-abbet franskmannen *Gabriel Sortais*, abbedene av Scourmont (Belgia), Caldey (Wales) og Ros Crea (Irland), som alle hadde vært den nye biskops overordnede. Videre deltok venner som han har vunnet i ulike lands geistlighet, fra England blant andre et par benediktinere og jesuitt-pateren *Philip Caraman*, fra Luxembourg prioren for abbediet Clervaux, fra Tyskland de prøvede Norges-venner Prelat dr. *Daniels* og dr. *Holzappel*, fra nabolandene pater *Wehner S. J.* (Sverige) og Dom *Bernth O.S.B.* (Danmark).

«JEG VIL»

I kirken, der biskop Grans far, skipsmegler *Johnny Gran* og den øvrige nærmeste familie var blitt anvist plass til høyre, nær ved det sidealter hvor en bispeordinand forretter sin del av vigselssessen, hadde også representanter for ordenssøstrene og mange av legfolket fylt rommet til siste ståplass. Den høytidsfulle, innholdsrike og krevende vigselsseremoni, som med rolig og sikker hånd ble ledet av seremonimesteren pastor *Peter Lowry*, gjorde et dypt inntrykk på dem som overvar den — fylt som den er av talende symboler på bispeverdighetens ansvar og nådegaver.

Biskop dr. *Mangers* konsakrerte selv, tydelig preget av stundens alvor og glede, sin efterfølger i embedet. I selve vigselen assistertes han av biskop *Theodor Suhr*, København og biskop *Johs. Wember*, Tromsø, mens han i messen assistertes av sognepresten i St. Olav, pastor *F. J. Fishedick*, sognepresten i Bergen, pastor *G. Gorrisen* og sognepresten i Tønsberg, pastor *A. O. Sund*.

Ordinanden, biskop Gran, ble bistått av Reverend *Peter Anglim* og pastor *Ivar Hansteen Knudsen*. Fra prekestolen ga pater *Erik Gunnes* de veiledende kommentarer til seremoniene.

Den vakre og hellige handlingen åpnet med at den

pavelige bulle med utnevnelsen ble lest og ordinanden eksaminert i troen og forsettene: Med stor og myndig verdighet og klar stemme svarte biskop Gran «Jeg vil!» på de rituelle spørsmålene om han ville gå inn under de veldige krav som hans nye embede pålegger ham, og med et like kraftig «Jeg tror!» fastslo han sin overbevisning i den tro hvis vokter han skal bli.

«LAETARE JERUSALEM»

Snart tonte introitus-verset «Gled deg Jerusalem» og messen tok sin begynnelse, efter trinbønnen ved de to altere. Koret levendegjorde på en utmerket måte søndagens gregorianske messe. Mellom epistel og evangelium finner selve bispevigselens sted. Utstrakt i kirkens kor ble ordinanden gjennom Allehelgenslitaniets midtpunktet for hele Kirkens forbønn, og da han senere knelte foran den konsakrerende biskop, ble der lagt en evangeliebok over hans hode og skuldre — det milde «evangeliets åk» som han i lydighet mot Gud og Hans Kirke bøyde seg inn under. Her fulgte så den sentrale ritus i bispevigselens, idet de tre vigselsbiskoper la hendene på ordinandens hode og nedba den Hellige Ånd over hans person og gjerning. Her følte nok alle de tilstedeværende intenst det ubrutte bånd tilbake til apostlenes kirke, slik som Det Nye Testamente viser oss den, i overdragelsen av fullmaktene.

Derneft fulgte salvingen av den nye biskop, efter Helligånds-hymnen *Veni Creator Spiritus*. Her ga vigsels-prefasjonens annen del det fullkomne uttrykk for menighetens bønn:

«Herre, la denne salving bli ham rikelig til del og hellige hans hode og hele hans legeme, slik at kraften av din Ånd trenger inn i hans sinn og bevarer ham også i det ytre. Måtte han bli fylt av utholdende tro, ren kjærlighet og et fredens sinnelag. Måtte din nåde lede hans skritt, så han kan forkynne det glade budskap om fred og om alle dine gode gaver. Betro ham, Herre, forsoningens tjeneste, både i ord og i gjerning, med makt til å gjøre undergjerninger. Måtte hans tale og hans forkynnelse ikke bygge på den menneskelige overtalelses kunster, men overbevise med Åndens kraft.»

RING OG STAV

Nyvigslet overtok nå biskop Gran sin nye verdighets tegn: Stav, ring og Evangelium, og messen fortsatte med søndagens evangelium — om Jesus som metter folket

lenger en personlig legning hos isolerte enkeltmennesker. I Johannes XXIII.s og kardinal Augustin Bea's tidehverv er det, med overveldende tilslutning i den katolske verdensopinion, blitt det fremherskende syn i verdenskirken.

Den nye hjelpebiskop i Oslo har allerede i radio og fjernsyn gitt fast og likefrem uttrykk for at det er innenfor dette perspektiv han ser den forhåpentlig lange bispegjerning han nå går inn til. I dette vil han utvilsomt, på begge sider av konfesjonsgrensen, finne sympati og for-

ståelse. Også her i landet er tiden langsomt men sikkert blitt moden for en slik avspenning, for gjensidig, hjelpsom respekt og større nestekjærlighet protestantiske og katolske kristne i mellom. Vi vil — og bør — fortsatt ha friske sannheter å si hverandre. Men de siste årtier er det visst blitt stadig klarere for det kristne sinn også hos oss: Sannheten uten kjærlighet dreper. Kjærligheten uten sannhet forvirrer. Vår felles kristne bestemmelse heter sannhet i kjærlighet.

HRM.

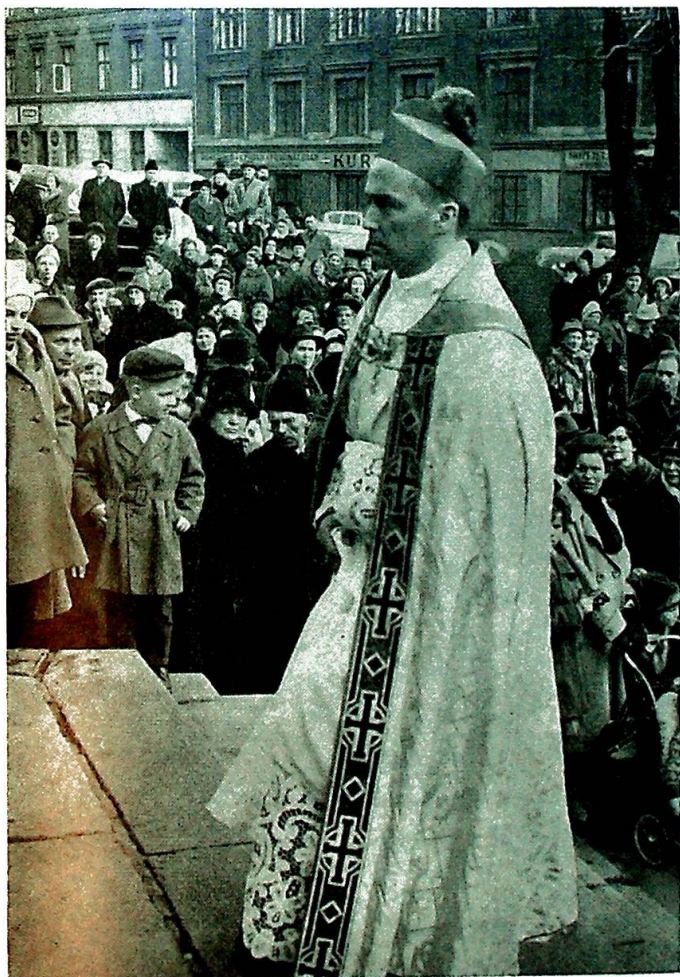
BISKOP

LAETARE

i ørkenen. Her grep konsekkrator, biskop dr. Mangers ordet og holdt den preken som vi gjengir annet steds i dette nummer. Fremført som den var med alvor og varme, åpnet den store perspektiver over dagens begivenhet både i fortid og fremtid, og satte vigselen inn i en sammenheng som grep hjertene.

Efter det unisone Credo bragte biskop Gran konsekkrator sine symbolske offergaver, to lys, to brød og to små kar med vin, og fra nå av konselebrerte de to biskoper messen. Da velsignelsen var lyst, mottok biskop Gran mitraen og hanskene, ble ført til sin tronstol og derved offentlig proklamert som biskop og apostlenes etterfølger for alt folket. Mens *Te Deum* utløste takksigelsen i den sterkt grepne forsamling, meddelte den unge hjelpebiskopen med uforglemmelig verdighet og alvor sin velsignelse til den apostoliske delegat, de tilstedeværende biskoper, sin far og sin familie og alle de tilstedeværende, idet han ble ført fra første benkerad helt ned til kirkens port.

Efter å ha gitt den rituelle biskopsvelsignelse fra alteret, knelt tre ganger for sin konsekkrator med ønsket «Ad

Ordinanden biskop Gran begir seg inn i kirken.

For
30
år
siden

mottok maristpateren dr. Jacob Mangers den samme vigsel i katedralen i Luxembourg, efter at pave Pius XI hadde utnevnt ham til Apostolisk Vikar i Oslo.

multos annos!» og lest siste evangelium, ble vår nye hjelpebiskop, til sangen av «Store Gud vi lover deg» ført i prosesjon ut av kirken. Han må ha sett mange glade og grepne og tillitsfulle blikk i mengden — alle visste at hans konsekkrator biskop Mangers med rette hadde talt om en milepel i Kirkens historie i Norge.

HILSENER OG ØNSKER

Efter den nesten tre timer lange høytid i kirken samlet biskop Mangers sine geistlige utenlandske gjester, ordinandens familie, bispedømmets prester og representanter for legfolket omkring seg og sin nye hjelpebiskop til en festlig og hjertelig souper i Foreningslokalet. Også her merket en at flittig og dyktig forberedelse, ved ukelang mer eller mindre anonym innsats, hadde lagt alt godt til rette for å gi biskop Gran en minneverdig mottagelse. Efter at biskop Mangers hadde ønsket velkommen, ble talenes lange rekke — under pastor Hansteen Knudsens faste ledelse — innledet av sogneprest Gorrisen, som på prestenes vegne, i meget velvalgte ord, ønsket hjelpebiskopen velkommen og tillykke og overrakte ham prestenes gave: Et skrivebord. Biskop Suhr ønsket Mgr. Gran velkommen i det nordiske episkopat, og cistersiensernes general-abbet talte med hengivenhet om hans vekst i ordenslivet og de egenskaper som hadde gjort ham kjær for sine ordensbrødre. Biskop Grans far tolket i enkle og følte ord sitt ønske: At en som hadde vært ham en forbilledlig sønn også måtte bli et forbilde som biskop, og biskop Taylor fra Stockholm mintes med takknemlighet den familie som hadde skjenket kirken den nye tilsynsmann og gitt ham hans første menneskelige utrustning. Elskelig og med uimotståelig humor talte biskop Grans tidligere novisemester, den nåværende abbed *Boylan* fra Ros Crea i Irland om hva ordenen «mistet» og hva Oslo «vant». Prelat dr. Daniels fra Ansgariuswerk slo en al-

(Forts. neste side)

Den pavelige bulle:

JOHANNES, BISKOP,
GUDS TJENERES TJENER,

til sin kjære sønn, *Willem Nicolaysen Gran*, munk i Cistercienserordenen av den strenge observans, der han bærer navnet John — valgt til titulærbiskop av Rafia og utnevnt til Coadjutor med rett til å etterfølge Biskopen av Oslo: hilsen og den apostoliske velsignelse!

Når forholdene tilråder det, pleier Den helige stol å tilsette coadjutorer for biskopene rundt om i verden, med rett til å etterfølge dem i deres embete. Hensikten er ikke bare at de skal bistå de ærverdige overhyrder i de mangfoldige gjøremål og oppgaver som påhviler dem i den kirkelige forvaltning, men også i det som kan tjene de troendes vel og som ved avløsning i hyrderekken ikke skal savne en lærers og fars omsorg og røkt.

For å imøtekomme et slikt ønske fra Vår ærverdige bror, Jacob Mangers, biskop av Oslo, har vi utpekt deg som hans Coadjutor, idet Vi godkjenner det som Kongregasjonen for Troens utbredelse og Vår ærverdige bror, Bruno Heim, titulærerkebiskop av Xanthus, Apostolisk Delegat i Skandinavia, har tilrådet. I kraft av Vår øverste hyrdemyndighet utnevner Vi deg altså samtidig til Coadjutor, med rett til å etterfølge nevnte ærverdige Overhyrde, og til titulærbiskop av Rafia, hvis sete i Nedre Palestina ennå sto ledig etter Aloisius Joye. Denne dobbelte verdighet tilstås deg med alle tilkommende rettigheter og privilegier, men også byrder og plikter.

For så vidt du måtte ønske, gir Vi deg anledning til å motta bispevigsel utenfor byen Roma ved den biskop du velger for den sakrale handling, sammen med to andre menn av samme verdighet, alle forenet med Oss ved troens og kjærlighetens bånd.

Vi oppfordrer Våre kjære sønner og døtre i bispedømmet Oslo til å omgi deg med hengivenhet og vise deg lydighet i hva du nå eller i fremtiden mener å måtte forordne.

Forøvrig legger Vi deg på hjertet, kjære sønn, å røkte Herrens hjord i trofast kjærlighet (St. Augustin, ad Joh. 21). Må så den salige Jomfru Maria stå deg bi i din gjerning, hun som du alltid har omfattet med slik sønnlig hengivenhet.

Gitt i Roma, ved Petri Stol, den 27. desember A.D. 1962, i Vårt Pontifikats V. år.

vorligere toner da han i noen personlige ord, men som representant for erkebiskopen av Köln, kardinal *Josef Frings*, tolket sin og det katolske Tysklands ønske om å vise Norge og de nordiske land sitt oppriktige vennskap og utviske de siste arr etter gamle sår mellom de to folk.

Den apostoliske delegat, erkebiskop Heim, kom i sin lykønskningstale inn på sitt oppdrag i fjor høst: A forberede cisterciensermunken på et nytt og ganske forskjellig kall. Han nevnte Kirkens omhyggelige forundersøkelser, konsultasjoner og ettertanke før Paven godkjente valget, og røbet den enstemmighet som utpekte pater Gran til biskop Mangers' naturlige etterfølger. Han uttrykte håpet om at den nåværende biskop av Oslo fortsatt ville forbli i landet når han engang overga embedet til sin nye hjelper.

Og så var turen kommet for ordinanden selv til å holde sin første bispetale i Norge. Av hensyn til de mange utenlandske gjester henvendte biskop Gran seg på uklanderlig engelsk til forsamlingen. I ukunstlede og enkle ord uttrykte han sin takknemlighet overfor alle dem som hadde vært Guds redskaper i å «lede ham på alle de veier han selv skydde, men som var Guds veier for ham». Svært beskjedent skisserte han sitt liv og sin karriere, og tilla det gode som var blitt sagt om ham og til ham først og fremst den forståelse og godhet som han alltid hadde møtt i sine omgivelser. Om sin utnevnelse til biskop, sa han at den først hadde gjort ham skrekkslagen, og at han overfor en kardinal hadde forsøkt å avvise avgjørelsen, men uten å bli hørt. Nå hadde han akseptert enda en gang

Biskop Gran utstrakt under Allehelgenslitaniets.

at Guds vilje var ikke hans egen. «Nå har dere altså en biskop som ikke vet hva han skal gjøre», sa biskop Gran smilende, og understreket den hjelp og oppmuntring han hadde funnet og ville finne hos sin konsekrator og hos de mange som hadde uttrykt ham sin tillit og vennlighet. «At jeg kan vende tilbake til mitt land som en dere ønsker velkommen og aksepterer, det er underfullt, og det kan jeg ikke takke meg selv for.» Han takket sine ordensforesatte for hva de hadde gitt ham i klosterlivet, men sluttet så med å vende et stort blad i sin skjebnes bok; ordene var enkle, men meningsfulle: «Og nå går jeg inn i et nytt liv og i en ny familie: *Vårt bispedømme!*»

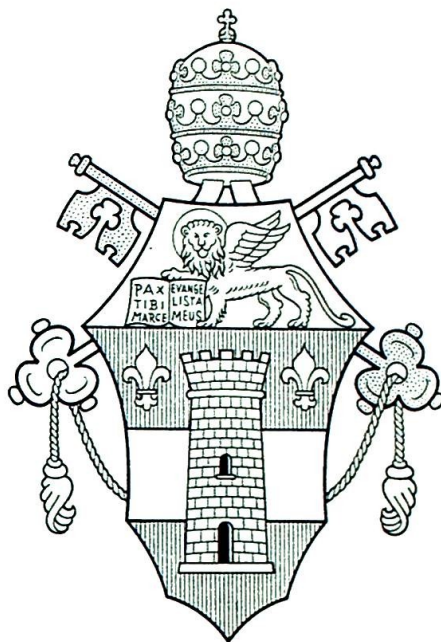
I en kort samtale med Norsk Fjernsyns *Frank Nordli* (Dagsrevyen 25. mars) kom biskop Gran blant annet inn på forholdet til de kristne enhetsbestrebelse i tiden, og understreket sterkt sitt håp om tilnærming, forståelse og nestekjærlighet de kristne konfesjoner i mellom, overensstemmende med de tanker som pave Johannes XXIII og kardinal Bea har gjort levende, og som har vunnet så sterk tilslutning på det II. Vatikankonsil. «Vi lever i en avkristningens tid», sa biskop Gran, «og vi kristne må ikke tro at vi har lov eller råd til å strides. Vi må tvert om samle oss til vern om de felles kristne verdier.»

I programmet «Kirken og tiden» utdypet biskop Gran, intervjuet av Kringkastingens *Sigurd Lunde*, det samme forsoningens tema, og knyttet det spesielt til sin inntrykk av konsilets arbeide.

Biskop Gran hilser på Oslo bys ordfører Rolf Strømer og frue, under mottagelsen i Handelsstanden.

Den 25. mars ga den apostoliske delegat i Norden, erkebiskop *Bruno B. Heim*, en stilfull mottagelse i Handelsstandens bankettsal i Oslo, til ære for den nye hjelpebiskop. Flere hundre gjester var innbudt, blant dem kirke- og undervisningsminister *Helge Sivertsen*, Oslo bys ordfører *Rolf Strømer*, varaordfører *Brynjulf Bull*, hoffsjef *Smith-Kielland* og protokollsjeff *Christian Mohr*. Ellers var så godt som hele det diplomatiske korps, innen- og utenlandske geistlige gjester til bispekonsekrasjonen og en lang rekke representanter for norsk presse, kulturlivet og det katolske legfolk til stede. Også mange av biskop Grans barndoms- og ungdomsvenner var møtt frem for å ønske ham til lykke med hans nye og ansvarsfulle verdighet.

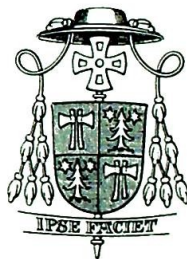

Paven
sender
sin
hilsen

På konsekrasjonsdagen innløp følgende telegram til biskop dr. Mangers fra Vatikanet:

«I anledning av Mgr. John Willem Grans bispevigsel nedber Hans Hellighet Guds rike velsignelse og av hele sitt hjerte sender han til alle som har tatt del i høytideligheten sin faderlige apostoliske velsignelse.»

Telegrammet var signert av den pavelige statssekretær, kardinal Cicognani.

BISKOP GRAN
TAKKER

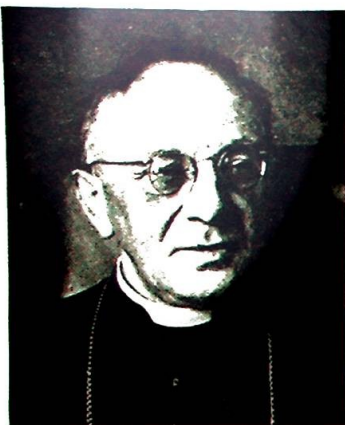
Bispevigselen er over, og de fleste av gjestene er reist. Jeg føler det som en trang umiddelbart å sette meg i forbindelse med de mange som har bidratt til å gi denne høytid sitt vakre og verdige preg, og gjør da dette på den naturligste måte gjennom St. Olav.

Bønner har gått opp over hele landet og langt ut over Norges grenser for vårt bispedømme og dets unge koadjutor, og jeg håper å få anledning til etter hvert å takke personlig for disse og for de mange messeofre og kommunjoner som er blitt ofret i denne intensjon. Brev og telegrammer i uventede mengder har gitt overveldende uttrykk for hengivenhet og lojalitet, både på prosa og på vers; og det er godt, etter denne lange utlendighets tid, å føle seg så hjertelig velkommen blant sine egne.

Det var med denne dype følelse av takknemlighet at jeg frembar den hellige messe under selve vigselseremonien for alle dem som på én eller annen måte har stått meg bi i denne tiden.

Jeg ber Gud velsigne dere alle.

† John Willem Gran.

«Ipse faciet»

- Han vil gjøre det!

BISKOP DR. JAC. MANGERS' VIGSELSPREKEN

En norsk Cisterciensermunk blir i dag vigslet til biskop, den første nordmann som får denne vigsel i Norge siden kirkeomveltningen i det sekstende århundre.

Ordet *Cistercienser* har like siden munkene av dette navn i det 12. århundre reiste sine første klostre i vårt land, hatt en god klang i norske ører. Cistercienserordenen har jo spilt en meget stor rolle i Middelalderens Norge og har satt spor etter seg i vår kulturhistorie lenge etter at den stolte rekke av klosterbygg ble lagt i ruiner. Lyse kloster ved Bergen, Mariaklosteret på Hovedøya og på Tautra i Trondheimsfjorden — hva sier ikke disse navn oss? Deres abbeder hørte til rikets prelater og tok som slike del i landets styre; klostrene selv, med sine stillfærende munkar i åndens og håndens vigsel til Herren, ble gjennom nesten 400 år til arnesteder for fromhet, nestekjærlighet og opplæring i jordbruk, til skoler for de forskjelligste yrker og sysler som kunne tjene folkets daglige vel. Til sammen utgjorde Cistercienserordenen således en mektig faktor i landets utvikling og oppblomstring.

Vigselen til biskop av en norsk prest som tilhører denne orden, slår derfor en bro fra nutiden til fortiden, og våre tanker går uwilkaarlig tilbake til Norges storhetstid som kristenrike og fribåren nasjon — da landet utgjorde en egen kirkeprovins, som, med en erkebiskop i ledelsen og et titall biskoper rundt om, ble et bolverk for rikets enhet og selvstendighet.

Derfor er denne bispevigsel en milepel i vår Kirkes historie i Norge, en begivenhet som bør glede hver nordmanns hjerte. Den får oss til å se på fremtiden med nye og lyse forhåpninger. Glade kan vi derfor også synge med Salmisten i dagens messetekst: «Løtare, Jerusalem» — gled deg, Jerusalem! «Gled deg, Norge, kom sammen alle dere som elsker det, og lovpris Herren!»

Takk fyller oss alle for at Gud i sin visdom og miskunn har villet gi oss en biskop som er en av Norges egne sønner og sønn av den Orden som en gang har gjort en så stor innsats for vårt land og vårt folk, og som nå atter ved ham vender tilbake. Og denne takk går også til Kirkens øverste hyrde, vår hellige far, pave Johannes XXIII, som har slikt åpent blikk for tidens ånd og krav og derfor har utpekt en biskop for oss som har så mange forutsetninger for å kunne virke med hell og velsignelse i vårt land.

Som dere ser, er bispevigsel en meget høytidelig seremoni, full av symbolsk betydning. Den bygger på selve apostlenes fremgangsmåte når de overdro til utvalgte menn det embete de hadde fått av Kristus selv, for at disse skulle bære det videre helt til tidenes ende. Apostlene la hendene på deres hode og ba om at de måtte bli fylt med den Hellige And. Dette har gjentatt seg gjen-

nom alle århundrer, og det er det vi gjør og ber om når vi nå vigsler vår kjære, ærverdige bror John Willem til bispeembedet i nærvær av hans far og familie, pavens utsending den Apostoliske Delegat, biskoper, abbeder fra hans Orden, prester og legfolk.

Alle seremoniene ved bispevigsel går ut på å fremheve at Biskopen må være hellig og uklanderlig i all sin ferd, røkte sitt høye kall både med styrke og mildhet, være både hyrde, lærer og far for sin hjord. Og ikke minst at han må stå som uforferdet forsvarer av den kristne tro og den kristne moral, uten å vakle. Da den østromerske keiser Flavius Valens ville tvinge biskopen av Cesarea, den hellige Basilus, til å ta imot den arianske vranglære, ble han høylig forundret over den urokkelige standhaftighet han møtte hos denne Kirkens mann. «Du har visst aldri kjent en katolsk biskop,» sa Basilus. Og da keiseren ville gi ham betenkningstid, svarte biskopen: «Hvorfor det? Jeg er i morgen det jeg er i dag». Slik taler og handler en biskop.

Kjære biskop Gran, en tung byrde blir lagt på dine skuldre, men også her gjelder Kristi ord: «Mitt åk er mildt, og min byrde er lett» (Matt. 11, 30). Likevel er det en byrde. Men når du ene og alene har Kristus, Kirken og sjelens vel for øye i alle dine avgjørelser, da føles ikke byrdens tyngde, — eller om du føler den, vil du elske den, som den hellige Augustin sier.

Og vær forvissnet om at både prester, søstre og legfolk vil stå trofast ved din side. Ser du ikke den velvilje og kjærlighet som strømmer mot deg fra oss alle? Med sin bønn og hengivenhet vil alle være med å lette byrden.

Må Gud den Allmektige, på sin hellige mor Marias forbønn, styrke deg i din gjerning og være din eneste rettesnor: Dominus solus dux tibi (5. Mosebok, 32, 12: «Gud alene føre deg!») «Ipse faciet»: Han vil gjøre det. Amen.

DE MEKTIGE HENDER

Lazarus' oppstandelse hadde vakt stor oppsikt. Den store mengde mennesker som var kommet til Jerusalem til Påskefesten talte ikke om annet — alle ville se «Profeten» og den han hadde gjenreist fra graven. Så en morgen ble det kjent: Nå drar han opp til Jerusalem! Nyheten bredte seg som ild i tørt gress, en menneskemasse går ham imøte og stiller seg opp langs veien. Der kommer han, sittende på et asen — de jubler til ham og fører ham i triumf inn i byen. Denne gangen er det ingen tvil: Det er sannelig Israels konge som kommer for å gjøre seg klar til å overta makten. En berømt profeti synger i alles ører og minne:

*«Fryd deg storlig, Sions datter — rop høyt!
Se, din Konge kommer til deg, rettferdig er han
og full av frelse, fattig og ridende på et asen.
Og jeg vil utrydde vognene i Efraim og hestene
i Jerusalem og alle krigsvåpen skal knekkes.
Han skal tale fred til hedningene,
og hans herredømme skal nå fra hav til hav,
og fra elven til jordens ender.» (Sakarias 9.)*

Nå er det glemt at han bare for et år siden avviste kongeverdigheten, da han mettet folket i ørkenen. Eller dersom de husker det, tenker de at nå er han endelig kommet til fornuft og griper anledningen. Mens hans fiender raser og de romerske soldatene oppe på Antoniaborgens skanse ser nedlatende på oppstyret, sikre på sin egen makt, tier Jesus. Han begir seg til Templet. Endelig taler han.

Men hvor skuffende ordene hans er! «Timen er kommet da Menneskesønnen skal herliggjøres» — det lar seg høre. Men så: «Dersom hvetekornet ikke faller i jorden og dør, forblir det alene. Men dersom det dør, bærer det mye frukt». Han sier klart fra at han skal bli drept. Her kan de ikke følge. Og ufatteligere enda: Han skjuler seg og forsvinner. Begeistringen daler hurtig og mengden spres, skuffet og forvirret.

Og allikevel: Kunne han være klarere? Enda en gang har Jesus søkt å få sine landsmenn til å fatte, at vel var han «den som skulle komme», den lovede Messias, Frigjøreren. Men han ligner ikke denne verdens konger. Hans rike ligger ikke i forlengelsen av noe som mennesker kjenner. Hverken Darius, Aleksander, Cesar eller Augustus er hans forløpere — heller ikke Homer, Platon eller Aristoteles. Han har nektet å bygge sin gjerning på noe som helst av det menneskene og folkene har skapt: De seierrike hærenes kraft, hoffenes og politikkenes innflytelse, gullet og pengenes tyngde, kunstens, vitenskapens og teknikkens prestisje — selv ikke på sivilisasjonens verdier. Han står ikke for et bestemt folk, et parti, en bevegelse eller en kultur.

Ganske visst er han vokset opp i en samtid, men som én hevet over tidsaldrene. Han har brukt alt hva

samtiden frembød, som kunne tjene hans gjerning, men bare som et redskap. Og dette verk, denne gjerning, lar seg ikke innordne blant «de historiske årsaker»: Kristi makt har sitt feste i en usynlig verden der Guds Ånd bor. Det dreier seg om en makt ingen før har sett: Den gjenreiser Lazarus fra graven og døde sjeler til livet. Denne Åndens makt skjuler seg i det «indre», i de mennesker som åpner seg for den ved troen og kjærligheten, og som derved — gjennom alle hindringer — trer inn i den sanne frihet. For denne makt er egentlig en frihetens, en frigjørelsens makt.

Her er det at Kristus vender seg til de fattige og de små. Også de er fri fra verdensmaktene, ingen er nærmere enn dem til å kaste seg med sin fulle tyngde i Guds hender. Det menneske som vet seg fattig, er nær ved å fødes til friheten, nær ved den Kristus som i sin prøvelses stund kjente én eneste tilflukt: «Fader, frels meg fra denne time — Fader, herliggjør ditt navn!» I de siste dagene han levde var han våpenløs: Bønnen, ordet, kjærligheten var alt han hadde tilbake da Palmesøndags begeistring var blåst bort. Men i denne fattigdom beseirer han våre to arvefiender — synden og døden. Derfor er det *alene* at han påskemorgen går ut til sin lysende triumf — derfor er selv den korsfestede for kristenmenneskets blick en triumfator som favner menneskeheten. Her begynte en ny verden, her ble en ny menneskehet født til det evige liv.

(Forts. n. side)

Er vi blitt stående igjen på gaten der Kristus red forbi? Venter vi fremdeles på en triumf som ikke er og aldri blir hans? Vi gir ikke lett slipp på våre forlorne drømmer, vi mennesker. Palmesøndag og til påske er der verden over «mengde» i våre kirker — blant de hverdagstroende ferdes også de som ellers sjelden sees der, og som har nok i å se Frelseren dra forbi — til sin egen skjebne. Hvor mange av disse går ikke ennå idag rundt og drømmer om en kirke like mektig og dominerende i samfunnet som i «troens århundrer»: Massevirkning, privilegier, tegn på respekt og prestisje, æresbevisninger — alle tegnene på at her går det storartet. De som ikke tåler å se sannheten i øynene: At Kirken er et fattig mindretall uten avgjørende innflytelse på verdenspolitikken mange veier, uten annen makt enn åndens, uten trygghet og beskyttelse mot vold og overgrep såvel i flere gamle kristne som i mange nye ikke-kristne nasjoner — de ligner på Palmesøndags mengde, den som vendte seg skuffet bort fra en konge uten våpen, en opprører uten terror.

Og så vet jo troens menneske, at nettopp her ligger håpets mulighet. Kirken er — Gud skje takk! — ingen menneskelig makt. Den kan ikke tilbakeføres til, eller oppløses i verdens «kulturelle strømninger». Den har ikke andre «målsetninger» enn å åpenbare Jesus Kristus og samle Guds barn i kjærlighetens enhet. Den søker ikke å regjere verden, men å frigjøre og avklare samvittighetene hos dem som bærer ansvar i den. Mer enn noensinne har vi kristne i dag grunn til å håpe på Kirkens gjerning, fordi dens lemmer ene og alene kan finne sin kraft i Gud. Den eneste makt kristne mennesker nå kan disponere over i kirken og i verden er den som utgår fra den oppstandne Kristus — dødens overmann. Og den makt må de søke på de veier som er hans. Ikke på triumfgaten, men på veien til Templet, til dødskampens have, til den ytterste elendighet på Golgata. For ingen annen vei fører til påskens lys.

I denne konsilets tid, da Helligånden i det skjulte taler til kirkens sinn, kan vi feire påske, visse på at Han ikke fører den til noe triumftog. Snarere da til de strender ved Tiberiassjøen hvor apostlene dro inn sine garn; garn sprengfulle av fisk, fordi den oppstandne Kristus hadde løftet sine signende, mektige gjennomstungne hender over deres gjerning.

★

«Kristus er oppstanden. Det er en mengde mennesker som ikke tror dette. Det er altfor fantastisk, vil de si. Det er håp for slike mennesker. Heller ikke disiplene trodde fra først av. Og selv disse enkle og fromme kvinnene vi hører om, disse som så mange ganger hadde hørt hans ord og sett hans gjerninger — heller ikke de trodde hans ord om at han skulle stå opp igjen. Hadde de trodd, hvorfor gikk de da innom parfymetiet og kastet vekk penger til ingen nytte? Det er håp for et menneske som tviler. Dette mennesket har nemlig sett noe avgjørende riktig — og viktig, nemlig: Jesu oppstandelse er i seg selv en sak så utrolig, så oppsiktsvekkende, så i ett og alt utenom det vanlige, at det er god grunn til å stoppe opp før man godtar den.

Derfor er det da også bare én menneskegruppe som det i tid og evighet ikke er noe håp for. Det er den som til budskapet: «Jesus er oppstanden» — vil svare: «Ja det vet jeg da saktens. Undres forresten hvordan været blir i påskehelgen i år?» Det er utlagt: Den som vet om Jesu oppstandelse og lett og elegant innordner den blant alle de andre tingene man vet om, f. eks. at Napoleon døde på St. Helena eller at syv gang syv er ni-og-førti».

(Per Lønning: «Vandring gjennom fasten».)

ÅGE RØNNING:

ET HV

Finnes det en stillhet ved Trondhjemsveien? Betongblokkene står som jettstore stabbestener på begge sider nordøstover av den brølende motorveien, hundrevis av unger hyler seg gjennom de lyse timene og fra vinduer hvor det luftes, maser Alf Prøysen på plate.

Kanskje dette er det avgjørende bevis for at Odd A Braham sen virkelig er poet, dette at han kan dikte om en stillhet midt i et så moderne forstadsmiljø.

Han bor i noe så prosaisk som Slettelokka. Men i en leilighet oppe i etasjene med storartet utsikt, bl. a. over motorveien, leser han sin Thomas og samler på klassisk musikk. Jo, det finnes visst en stillhet også der, heldigvis.

Abrahamsen er ennå temmelig nybakt som lyriker, han debuterte siste bokhøst med samlingen «Om det finnes en stillhet» på Dreyer. Og har ennå ikke fått skikkelig arkivert de mange avisutklipp med tildels meget lovende anmeldelser han har sanket i hopen etterpå.

Og allerede nå ligger det en ny diktsamling på beddingen, side om side med en plastmodell av et digert hangarskip som hans sønn har limt sammen. Så nært nemlig ligger vår nye verden inn på Abrahamsens skrivebord.

Motsetningene forfølger ham ellers ut i arbeidslivet, for dette er vel den første lyriker i dette land som har tjent sitt daglige brød på å lave bananpålegg og andre næringsmidler: Han er kort og godt fabrikant.

Han ble opptatt i den katolske kirke i 1954 og bor bare en busstasjon fra en annen, meget reell stillhet: Lunden, med landets eneste kontemplative kloster.

Abrahamsen sier noen ord i løpet av vår samtale som kanskje er typisk for ham:

— Å skrive poesi idag krever meget store kunnskaper.

Men et program nytter det ikke å lure ut av ham:

— Jeg vil ikke markere noe program. Jeg setter Aukrust svært høyt... Vi står overfor et nytt verdensbilde. Det tyvende århundre er ikke barnets århundre som man ofte sier... Og et øyeblikk etter: Kravet til

BOK OM EVIGHETEN

MØTE MED EN NYBAKT POET

fordypelse blir enda større i våre dager. Kunsten kan spille en rolle for en moden erkjennelse. *Kunsten kan spille en rolle.* Og så legger han til:

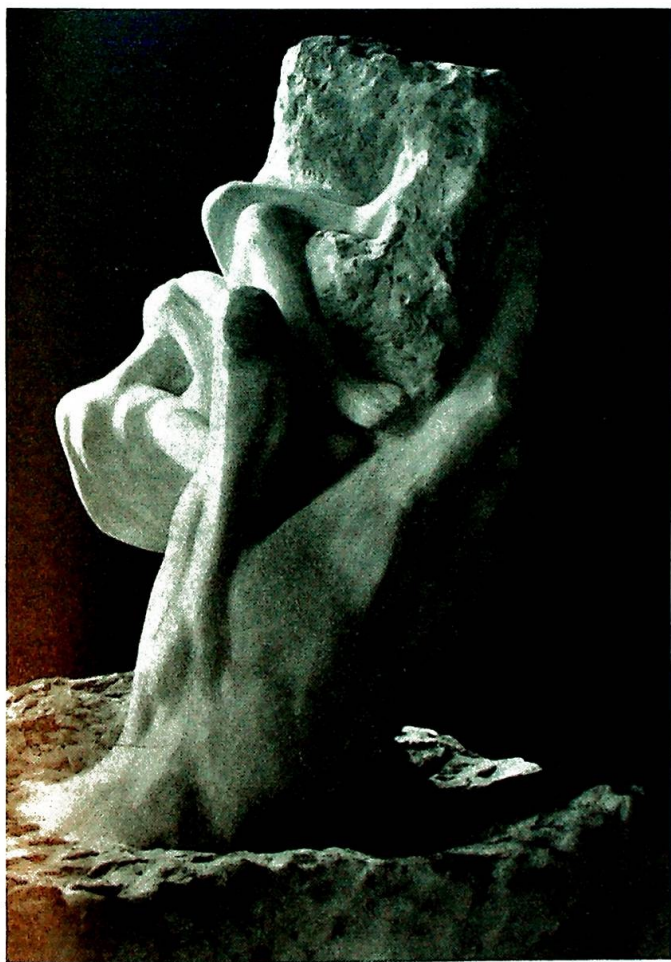
— Bevisst eller ubevisst kjemper man mot det absurde når man setter seg ved et skrivebord.

Denne kampen har Odd Abrahamsen tatt opp i sin første diktsamling. Ikke med like stort hell bestandig, han selv er den første til å kjenne svakhetene i sitt første arbeide. Men han har også fått vite av dyktige og erfarne anmeldere at han har vakt deres interesse. I Arbeiderbladet sluttet typisk nok anmeldelsen med disse linjer: «Det er noe sånt som tolv lyrikerdebutanter i år. Men Odd Abrahamsen er ikke av dem som det går tretten av på dusinet».

Som det står i et lite dikt av ham som heter «Rilke i Chartres»:

*«Du ser mot det store tause som er skjult
under katedralens tårnmur. Du ser mot Gud.»*

Og det er vel også dette siktepunkt som preger diktsamlingen «Om det finnes en stillhet».

«Skape» er et ord vi bare bruker om kunstneren — og om Gud. (Auguste Rodin: «Skaperens hånd».)

— Bevisst eller ubevisst kjemper man mot det absurde når man setter seg til et skrivebord, gjentar han. Det går visst på livet løs i en blokkleilighet også.

— De leser St. Thomas?

— Thomas er flink til å holde en i nakken hvis man blir snakkesalig.

— Det er altså Thomas som har skylden for at diktene Deres blir så uforskammet korte hver gang?

— Neei. . .

Abrahamsen skjønner nok her at jeg ikke har tilstrekkelig med kunnskap om Thomas og ren poesi og slike ting og lar meg isteden få lese av et nytt dikt, ett til kommende samling. Jeg siterer slutten:

*«Å hjemve som sagte føder
nye lengsler under høye himler.
Såkornet nådde mine hender.
Sinnet fant de fattige ord
av nærhet som tidløstølger
gjennom store skinnende haver
av urolige menneskeveier.»*

Men for ikke å stjele for mye fra det neste arbeidet hans, vender vi tilbake til debutboken. En bok hvor, som han selv sier, filosofien av og til fikk makten over poesien. Men likevel, hør bare noen av Ragnvald Skredes kloke ord i Dagbladet om samlingen:

«Av norske lyrikere minner Odd Abrahamsen mest om Emil Boyson, av utenlandske om Rainer Maria Rilke. Og det er ikke påvirkning det er tale om, men et slektskap i livsfølelse og kunstoppfatning. Abrahamsen søker stillheten i sinnet, han skyr alt som heter larm, alle store ord, han mumler og hvisker om evigheten og de rike muligheter vi stadig skusler bort. Han avskyr all utvendig prakt, gir avkall på enderim og regelmessig metrum, gir også avkall på sterke farver og praktfulle bilder. De korte diktene hans — svært mange er på mindre enn ti linjer — ligger ofte nær prosaen, men er ikke mindre poetiske for det. De er enstonige og stundom abstrakte, men de holder, fordi de er inderlig og dypt følt og fordi de er grundig gjennomtenkt.»

Og Egil Rasmussen i Aftenposten leser et dikt som han oppfatter som ett av de sentrale i samlingen:

*«Du som en gang så mitt bortvendte ansikt stige opp
av skummet for bare å beføle klippens sammen-raste
stener: Om det finnes en stillhet utenfor mørkets sirkel
skulle jeg løfte mitt ansikt fra feberdrømmens pute,
skulle jeg på nytt leve gjennom mitt armod uten å steile
på klittene.»*

Som anmelderen sier: «Det gir god beskjed om den lyttende holdning og hang til en mystisk-religiøs kontemplasjon som er et fremtredende trekk i denne dikters fysiognomi.»

Kort sagt, Abrahamsen har straks vakt interesse. Og det vil nok komme mer nytt fra Slettalokka om ikke altfor lenge — hvis postmannen med eventuelle forsendelser til forlaget klarer å forsere den uhyggeligste av alle norske veistubber, det brede båndet av svidd asfalt som skiller St. Olav og St. Hallvard sogn på Linnerudslatten.

DIAKONATET

AV PATER ALBERT RAULIN

Kirkemøtet er ikke over. Det har ikke engang pause: I Roma sitter en liten komité av kardinaler sammen og gjennomgår programopplegget for dets annen sesjon, som trer sammen i september. Enkelte saker blir foreløpig henlagt, nye kommer til, og prosjektutkastene revideres ofte betraktelig.

Et av de punktene som tross ikke så liten opposisjon allikevel ser ut til å ville bli lagt frem for konsilet, er spørsmålet om diakonatet. Det inngår i en hel nyvurdering av prestens stilling og oppgaver i det moderne samfunn: Hvorfor skal prestene ta seg av en rekke saker som det ikke behøves hverken presteutdannelse eller pretekall til å klare? — Der hvor disse oppgavene er av en slik art at de simpelthen eigner seg best for å bli varetatt av kompetente legfolk, burde svaret være enkelt. Men hva med de ikke få oppgaver og tjenester som nok forutsetter en viss teologisk utdannelse og en kirkelig vigsel, men uten nødvendigvis å kreve en prestevigsel? I hundrer av år benyttet den vesterlandske kirke seg av diakoner. I den østerlandske kirke lever institusjonen den dag idag, men i den latinske kirke er den skrumpet inn til en rent liturgisk funksjon. Kunne det ikke tenkes at den på ny kunne vekkes til fullt liv?

Alt i det Nye Testamente leser vi om diakoner, både i Apostlenes Gjerninger og i Paulus' brev. I oldkirken utgjorde de det tredje og laveste ledd i det tredelte embede: Biskopen øverst, prester og diakoner som hans medhjelpere. Noen av de mest lysende navn i oldkirkens historie er navn på diakoner: *Stefanos*, den første martyr, *Laurentius*, *Vincentius*. De sto ved biskopenes side både ved alteret og i administrasjonen, og det var de som dannede den første kjerne til det som senere ble kardinalkollegiet i Roma. I kraft av sine viktige oppgaver fikk de ofte en slik betydning at de måtte minnes om den respekt de dog skyldte presbyterne (prestene)!

DIAKONATET IDAG

Ennå i middelalderen kjente man diakonatet som selvstendig tjeneste. *Djaken* kalte man ham her i Norge (for trykket i ordet *diakon* ligger egentlig på a'en) og det ble til det danske *degn*: Klokker-institusjonen er ikke noe annet enn en fortsettelse av diakonatet i litt andre former.

Men idag er diakonatet redusert til å være et kortvarig overgangsstadium til prestevigsel. En slags diakontjeneste kjenner vi riktignok også i våre dager, men den er av en annen art: Det er den vi finner på sykehusene. Her er det bare det gamle navnet som er tatt opp igjen og anvendt på vanlige sykepleiere. Disse diakonene har ikke noe direkte med det kirkelige diakonatet å gjøre.

En mann som er kirkelig viet til diakon, derimot, har visse kirkelige funksjoner å utføre, visse rettigheter og

visse plikter. Han kan og skal bistå presten under messen, bl. a. med å dele ut kommunionen. Han kan døpe, og han kan synges evangeliet og preke. Men i de levittmessene vi feirer i kirken på store høytider, er der nå vanligvis ingen diakon til å fungere. Så må man ta prester til å fungere både som diakon og som subdiakon.

Men i det orientalske kirkesamfunn er det altså ikke slik: Der finnes det fremdeles mennesker som kirken kaller til å utøve diakonens embede hele sitt liv. Og nå reises spørsmålet også her hos oss: Verdssetter man diakonatets nådegave og verdighet fullt ut, så lenge man betrakter det bare som en overgang?

EN LØSNING PÅ DAGENS PROBLEMER

Når spørsmålet om diakonatet nå plutselig, i løpet av ganske få år, er blitt reist med så stor styrke, skyldes det den tanke: At man, slik Kirkens situasjon er idag, her kan finne løsningen på brennende aktuelle problemer.

I Assisi i 1956, på en internasjonal liturgisk kongress, vakte en biskop fra Indonesia stor oppmerksomhet ved å reise seg og erklære, på egne og andre misjonsbiskopers vegne:

«Fra flere hold er det blitt uttalt ønske om at diakontjenesten må bli gjenopprettet og gjort tilgjengelig for gifte menn. Det ville bli av den aller største betydning for de områder hvor prestemangelen gjør seg gjeldende; og dette er noe som visstnok ikke bare er tilfelle på misjonsmarken. Diakonene kunne hjelpe til, ikke bare ved utdelingen av kommunionen, men på mange andre måter, ved å døpe, ved å lede en gudstjeneste i prestens fravær, ved å undervise i religion — for bare å nevne disse eksemplene.»

Det er ikke noen tilfeldighet at det ble en god misjonsbiskop som reiste spørsmålet. Misjonærene er ikke i samme grad som vi fanget i den gamle kristenhets vanetenkning. Men også i gamle kristne land har slike tanker gjort seg gjeldende. Blant dem er Tyskland det fremste. Det skyldes delvis det faktum at en hel del tyske katolikker lever i såkalt «diaspora», det vil si i områder hvor katolikkene bare utgjør en liten minoritet. Men delvis skyldes det også den bemerkelsesverdige utbredelse det karitative arbeid har fått blant tyske kristne etter den siste verdenskrig.

Saken er nemlig den at man i nødens stund har gjenoppdaget de sterke bånd som knytter Kirkens karitative innsats og altertjenesten. Den samme diakon i oldkirken tok seg av menighetens sosiale oppgaver og av gudstjenesten. Et symbol på dette finner man i at diakonen ved offertoriet mottok de troendes gaver og formidlet dem videre: en del ble lagt til side, bestående av brød og vin, og ble av diakonen rakt frem til prestene som gjorde den til «eukaristi», den andre delen ble ved diakonens omsorg delt ut blant de trengende. Disse to oppgavene er i bunn og grunn uatskillelige, og en kristen menighet viser sin vitalitet ved å gjøre sin gudstjeneste til et vidnesbyrd om felles kjærlighet, samtidig som den gjør sin omsorg for de fattige til en troens gjerning. Her har diakonen

sin plass i helheten. Ordet diakon er gresk og betyr *tjenere*. Våre menigheter trenger til tjenere som vier sin tid til denne dobbelte oppgave og dermed frigjør presten for hans egentlige oppgaver som allikevel er krevende nok.

HVILKE OPPGAVER VILLE SÅ EN MODERNE DIAKON FÅ?

Han ville for det første påta seg liturgiske oppgaver og delta i den sakramentsforvaltning som hans vielse berettiger ham til. Han ville lette prestens arbeid ved å forrette ved dåp (det kan være mange hver uke i de store sogn), bistå ved utdelingen av kommunionen (den liturgiske renessanse har bragt en stor økning i antallet av altergjester). Ved å delta i feiringen av messen ville han bli det naturlige mellomledd mellom presten og menigheten slik at menighetens deltagelse ble gjort adskillig mer effektiv. På de utallige steder rundt om i den vide verden hvor messen ikke kan bli lest hver søndag, vil han kunne samle de troende til en gudstjeneste som han i kraft av sin vielse er kvalifisert til å lede.

En av diakonens viktigste oppgaver er å proklamere evangeliet. Han vil kunne gjøre det på mangfoldige måter fra selve lesningen av teksten under gudstjenesten til en fast ansettelse ved et kristent forlag eller medarbeiderskap i et katolsk tidsskrift. Han kunne få en grundig skolering som vil sette ham i stand til å påta seg religionsundervisningen i nært samarbeid med presten og de legfolk som alltid også vil kunne bidra til dette arbeidet.

Sist men ikke minst ville kirkens karitative arbeid bli betrodd til ham. Han ville dermed frigjøre presten for mange oppgaver som tar meget av hans tid. Ved å besøke de syke ville han kunne meddele dem kommunionen og forberede dem til å motta presten. Han vil også kunne gå inn for en reorganisering av det karitative arbeid i

Diakon fra tysk senmiddelalder (ca. 1480).

overensstemmelse med moderne tiders muligheter og behov, slik som den franske biskop *Rodhain* nylig skisserte dem i en artikkel i «St. Olav» (i nr. 9 ifjor).

MEN HVILKEN LIVSFORM?

Alt det som hittil er sagt, er i og for seg innlysende. Men det er ikke alle som uten videre vil være overbevist om at sammenstillingen prest plus legfolk ikke er tilstrekkelig for å klare disse oppgavene, når en bare får øynene ordentlig opp for legfolkets muligheter. Forkjemperne for diakonatet, som hevder at det her dreier seg om særskilte oppgaver, som krever et eget embede, må imidlertid da også kunne vise vei til en livsform for denne tjenesten som på den ene side atskiller seg vesentlig fra prestens — ellers ville den ikke kunne hjelpe på prestemangelen — men på den annen side også understreker tydelig nok at diakonen er en *viet* mann og ingen legmann.

Da blir det springende punkt uten tvil dette: Kan en diakon tenkes å være gift? For få år siden mente Pius XII i en tale at «tanken om diakonatets gjenopprettelse er foreløbig ikke moden». Det var uten tvil dette spørsmålet som han mente ikke var tilstrekkelig gjennomtenkt og belyst. Der hvor den katolske kristendom fremdeles har sterke røtter, mener iakttagere at man kan finne kandidater nok til en slik tjeneste innenfor sølibatets ramme, og de peker på den tilslutning de såkalte sekularinstitutter alt har fått. Men alle de som ser saken i videre perspektiv peker på nødvendigheten av å åpne adgangen til diakontjenesten nettopp for gifte menn. På denne måten ville det bli plass i kirkens direkte tjeneste både for dem som er kalt til å tjene Gud i sølibat og for dem som skal og bør finne sin helliggjørelse gjennom ekteskapet.

Et annet problem er utdanning og oppgaver. Noen steder ville diakonene sannsynligvis måtte kombinere sin tjeneste med et annet yrke, andre steder ville de få så mange oppgaver av kirken alene at dette ville gi dem full beskjefteelse. Mulighetene er mange, og en tiltalende side ved en gjenopprettelse av dette embedet er nettopp at den tillater en meget stor smidighet.

TRENGER VI DIAKONER I NORGE?

Selv om vi interesserer oss for verdenskirkens behov, er vi her i Norge vel fristet til å si at hele dette problemet ikke angår oss stort. Vi har ikke behov for diakoner. Men tenker man grundigere over saken, kan det kanskje vise seg at vi kan ha god bruk for dem både i litt større menigheter, som Oslo og Bergen (en kan tenke på religionsundervisningen, opplysningsvirksomheten osv.), men også som reisende diakoner, særskilt der presten av hensynet til søstrene er temmelig bundet til sin sognekirke.

Men den virkelige prøvesten for et selvstendig diakonembede vil i alle tilfelle bli om det styrker eller svekker det spirende legmannsapostolat. Hvis en gjenopprettelse av diakonatet fremmer legfolkets aktive deltagelse i Kirkens arbeid ved å fylle et hull mellom presten og hans menighet, hvis legfolket dermed blir aktivisert, da er det tegn på at diakonene svarer til et virkelig behov i Kirken idag. Hvis det tvertom skulle bidra til å frata legfolket det ansvar som de mer og mer føler for Kirken, da er det hele en misforståelse. Men alt tyder på at diakonene, især hvis de er gifte menn, vil bli den bro mellom prest og legfolk som vi faktisk trenger og som vil befeste Kirkens apostoliske enhet.

(Forts. neste side)

Sommerplaner

ute og hjemme

AC-MØTE I VISBY

Det svenske Academicum Catholicum arrangerer til sommeren et nordisk katolsk sommermøte i Visby på Gotland i tiden 3. til 11. august. Temaet for møtet er «Den kristne i vardagen». Så vidt vi vet i dag beregnes innkvartering på dobbeltrom og bespisning til ca. 175—200 sv. kr. Gruppeinnkvartering beregnes å bli 2 til 3 kroner billigere pr. dag. For enkeltrum blir det tillegg på 4 til 5 sv. kr. pr. dag. Dekksplass tur og retur fra Stockholms sentralstasjon kl. 9 og være i Visby kl. 18. Mer nøyaktige opplysninger, særlig om foredragene som blir holdt, vil bli kunngjort senere.

NOK EN LOURDES-FERD

I tillegg til de Lourdes-valfarter vi gjorde oppmerksom på i forrige nr. av «St. Olav», minner vi om at fra 4. til 11. juli arrangerer det danske Vor Frue Sekretariat som sedvanlig en valfart både for syke og friske, katolikker og ikke-katolikker. Sekretariatet har chartret et fly, og oppholdet i selve Lourdes er beregnet til 7 dager. Syke som kan ta inn på sykehjemmet vil kunne gjøre reisen for 700 danske kroner, alt innbefattet, mens de øvrige pilgrimer, som tar inn på hotell, vil måtte betale 860 d. kr. En kan få utførlig program ved direkte henvendelse til Vor Frue Sekretariat, Lundemarken 15, Kalundborg, Danmark.

NORDISK KATOLSK HØYSKOLEUKE

Borrevejle—Ledreborg (Danmark), 20.—27. juli 1963.

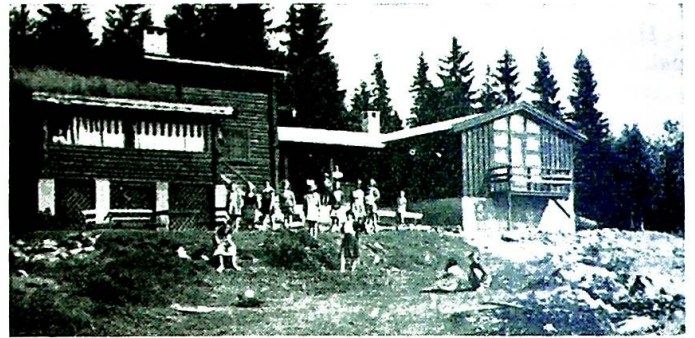
Tema: Verden i går, i dag, i morgen.

Alle interesserte over 21 år innbys. Barn fra 1—7 år kan om nødvendig tas med.

Pris for voksne D.kr. 102.—.

Detaljert program kan fås hos sogneprestene eller hos Aimee Wedset, Wilhelm Færdensvn. 2 A, Oslo NV. Frist for påmeldelse: I n n e n 1. m a i.

Det gjøres oppmerksom på at Danske Unge Katolikkers Forbund avholder 2 barneleire i samme tidsrum, nemlig for alderen 7—10 år: 20.—29. juli i Bastrup på Sjælland, og for alderen 7—14 år: 22.—31. juli på Øm. Pris 60 kr. pr. barn. Tilmelding innen 1. juni til DUK's sekretariat, Fjellegade 2, Vejle, Jylland.

Feriehjemmet Persbråten på Hadeland.

I NORGE

Programmet for ungdommens skoler i sommer er nå så godt som klart, og det er en glede for skoleledelsen å kunne fortelle at vi i sommer skal ha hele tre arrangementer, slik at det blir muligheter for ungdom fra 13 år og oppover, til å få en uke i et godt katolsk miljø med undervisning og kameratslig samvær.

For de yngste, gruppen 13 til 15 år, blir det en leir fra 14. til 21. juli. Vi har vært så heldig å få leie KFUM's eiendom ved Osloffjorden ikke langt fra Moss, slik at alt skulle ligge til rette for en hyggelig uke.

For gruppen 16 til 18 år blir det juniorskole i tiden 28. juli til 4. august, og i den følgende uke for nordisk ungdom fra 18 år og oppover. De to siste skoler blir på Persbråten som vi har vært så heldige å få leiet også i år.

Begge skolene blir preget av den grundige undervisning vi prøver å gi elevene, men det blir også tid nok til å knytte kontakter og fornye gamle bekjentskaper.

Det er nødvendig for skoleledelsen å få oversikt over deltagelsen så snart som mulig. Interesserte bes derfor henvende seg til skolesekretæren Aimee Wedset, Wilh. Færdens v. 2, Oslo.

Brosjyre med innmeldeskort vil snarest bli sendt ut.

Skoleledelsen.

Og blir de denne bro, da kan man være sikker på at deres tilstedeværelse i menighetene langt fra å gjøre prestekallene færre, vil bidra mektig til å fremme flere prestekall. Der hvor menighetslivet blir rikere og kontaktflaten større mellom de troende og geistligheten, vil flere unge menn lære å sette pris på prestens egen oppgave. Det vil samtidig bli tydeligere hva presten egentlig har for oppgave, fordi han vil bli fritatt for andre gjøremål som ikke er hans egne. På denne måten er det all grunn til å tro at gjenopprettelsen av diakonatet vil kunne bli til glede og velsignelse både for legfolket og for pres-

tene, i liten målestokk i en liten katolsk minoritet som den norske og i stor målestokk i land hvor behovene er uendelig meget større.

Kirken har aldri vært redd for å ta dristige og avgjørende skritt der hvor dens hyrdeembede er direkte interessert. Det blir spennende å følge utviklingen av den tanke som er blitt kastet frem fra så mange forskjellige hold og som Pius XII allerede hadde merket seg. Et kirkemøte burde ha helt spesielle forutsetninger for å belyse problemet fra alle kanter. Det nyeste i Kirken er ofte også det eldste!

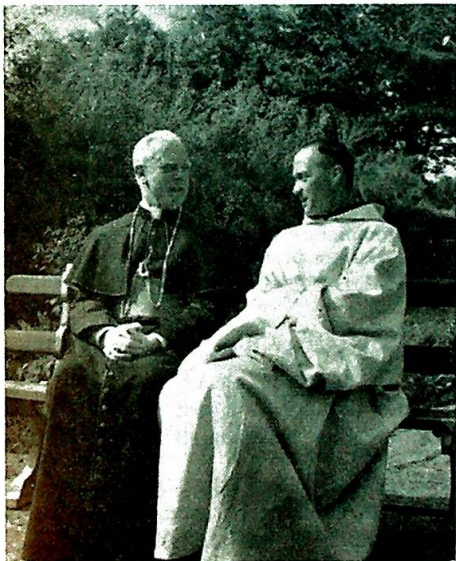
Etapper

Pressen har beskjeftiget seg adskillig med etappene i vår nye hjelpebiskops vei til vigselen på Søndag Lætare. De er også både mange og mangeartede: Fra barndommen i Bergen over filmateljéene på Jar, operateatre i London og Roma, den engelske invasjonarmé i Italia og de frie norske styrker i England til hjemkomsten ved frigjøringen i 1945.

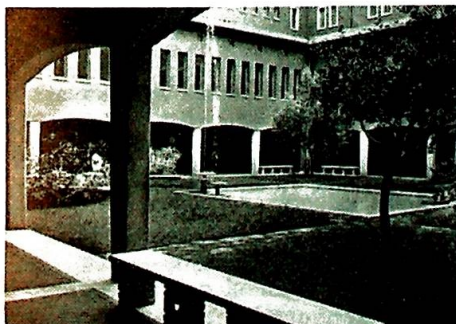
Fotoene nedenfor angir tre viktige etapper av hans liv etter at han fant sitt endelige kall i Kirkens tjeneste, og trådte inn i cistercienser-abbedit på Caldey i Bristol-Kanalen utenfor Syd-Wales.

Utsyn mot Caldey Island.

Pater Gran på dagen for sin prestevielse, sammen med den danske biskop Theodor Suhr.

Fra Monte Cistello, cisterciensernes generalkurie i Rom, der han var økonom.

BLIKK på TIDEN

FEILSIKTET

■ Selvkritikk avtvinger alltid respekt. «Misjonstidende», som så visst ikke kan mistenkes for noe som helst slags brudd på presse-etikken, har — som så mange andre — tatt for seg kriminalreportasjen og dagspressens tildels uansvarlige behandling av den uhyggelige Bergenssaken nylig. Men med adskillig rett vender bladet søkelyset mot de overbeviste kristne her i landet og deres ikke alltid særlig bevisste medansvar for opinionen. Reagerer «kristenfolket» stort sett etisk på det dagsaktuelle, eller gjemmer de ikke snarere sin moralske forargelse til egne «kristelige» miljøproblemer og avskriver det øvrige som «verden»? Spørsmålet er verd å stille — det minner oss blant annet om at Oslos kristelige dagblad, *salvo errore*, har sittet nokså taust og musestille i denne debatten, der vesentlige verdier som den kristne kulturs respekt for enkeltmennesket og for de uskyldig rammede (en forbryters pårørende er det!) kommer inn i bildet.

«Misjonstidende» vet i hvert fall å trekke konklusjoner:

«Å drøfte presse-moral og notere oppførselskarakterer for pressens skikk og uskikk tilligger vel ellers ikke vårt nærmeste ansvarsområde. Men hva vi og andre med Ordets ansvar og embete i vårt folk sier og ikke sier i en slik situasjon, bør vedkomme oss alle påtregende. Når en slik folkeforsimplende bølge daglig presses gjennom folkesjelen, kan det ikke være en folkekirke uvedkommende. Og det har da heller ikke ganske vært det. Fra Stavanger domprost kom eksempelvis i lokalpressen et myndig og kristelig ord. Dog har vi ikke inntrykk av at eksemplene for øvrig lar seg finne i særlig stort tall.

Det er denne mangel på uttrykk for kristelig reaksjon som kan vekke til selvransakende spørsmål. Og spørsmålet former seg slik: Er vårt kristenfolks moralkjensle feilsiktet? Nemlig slik at den etiske energi forbrukes på ting som mindre burde telle? Man kunne med en viss frykt spørre om ikke en intern adiafora-debatt ville skapt større reaksjoner. I så fall er Guds bud gjort til intet for våre vedtekters skyld. Og vi har etablert oss patentbeskyttet i våre sirkler til innbyrdes bevoktning av hverandres kristelige konvensjoner. Mens Guds buds røst dårlig får lyde i folket.»

TUNGT OG TRÅTT

■ Det er tungt og trått å skape forståelse i Norge for noe som burde være selvinnslysende, nemlig det demokratiske i friskolesaken. Som sopp etter regnvær gror de opp, de gamle, uthulede fordommene og de sosiale mindreverds-kompleksene mot «særlige» skoler. Av og til, når en ser hvor villig og mistankeløst vi norske bøyer oss som føyelige undersåtter under en til tider temmelig handfast dirigering av skolepolitikken, kan en undres på om vi ikke igrunnen sårt savner de danske futene, og et fjernt kontor i Kongens København som ble udødelig på sitt enevelde-motto: «Vi alene vide —».

«Aftenposten», som ellers ikke nettopp rendyrker de skarpe kanter på sin lederplass, har vært en klar og fast forsvarer av friskolesaken. Nylig (16. mars) måtte bladet igjen — med et hørbart sukk — til å luke uvitenhetens ugress i den norske skolepolitikkenes karrige åker. Avisen har festet seg ved en artikkel av Alfred Skar i «Fri fagbevegelse», under den demagogiske og misvisende titelen «Om særskoler for fint folks unger», og med et tilsvarende anslag i tone og innhold. «Aftenposten» skriver:

«Det dreier seg med andre ord om en absolutt og ubetinget avvísning av tanken om at offentlige midler i noen som helst utstrekning bør gå til ikke-offentlige skoler. De vitterlige unntagelser fra dette «prinsipp» som dog eksisterer, Kristelig Gymnasium, Sand realskole og Tyrifjorden realskole og gymnas, blir omtalt som «tre privatskoler som... har skreket seg til statsbidrag».

Hva Alfred Skar åpenbart frykter, er en sosial kløvning i skoleverket, «fine» privatskoler for «fint folks unger» og en «almueskole» for alle de andre.

Hva han og mange likesinnede har så umåtelig vanskelig for å begripe, er at nettopp ved å avskjære privatskolene fra enhver form for offentlig bidrag, oppnår man høyst sannsynlig å utvikle typiske «overklasseskoler», skoler som bare de aller mest velstående har råd til å velge for sine barn.

Er det meningen å møte en slik utvikling med et forbud mot private skoler?»

Vi tror mange rundt om i katolske middelstandshjem, der en lenge følte seg straffet på et stramt budsjett fordi en insisterte på en klar menneskerettighet, vil nikke samtykkende til avisens sverdslag.

SUNN DIETT

■ Det var unektelig noe av et eksperiment å betro ledelsen av vår monopoliserte Kringkasting til en professor i medisin, og resultatet av det eksperimentet er det altfor tidlig å ha noen mening om. I mellomtiden lar det seg i hvert fall konstatere at Hans Jacob *Ustvedt* både kan stille en diagnose, føre operasjonskniv med sikker hånd og foreskrive en sunn diett. I det danske tidsskriftet «Perspektiv» har han nylig bidratt til en debatt om kultur og det en sørpå kaller «pop-kultur». Her stikker han ikke nettopp sine meninger under stol, og mon de ikke får både den ene og den andre til å tenke at medisinsk menneskekunnskap også kan komme en slik administrativ stilling virkelig til gode: En serie nærgående spørsmål setter tankene i sving:

«Er det slik at folk flest er så sterkt engasjert i situasjonens alvor, så tynget ned av uhyggen, så dominert av angst at det står fram som en primær oppgave å trøste, avspenne, avkoble, underholde? Noen er det, somme steder kanskje mange, men gjelder det for det store flertall? Eller er det i virkeligheten en langt vesentligere oppgave, bl. a. for radio og fjernsyn, å vekke, stimulere, aktivisere? Er det ikke, som Johan Borgen sier, tilkobling vi trenger og ikke avkobling?»

Er det særlig de menneskene som er sterkest engasjert i tidens alvor, som mest høylydt fremmer krav om lett underholdning? Vil man kanskje snarere blant dem fine påfallende mange som fengsles av de mer seriøse radio- og fjernsynsprogrammer, som nok vil sette pris på underholdende innslag i alvoret, men som også gouterer alvorlige innslag i underholdningen? Skulle det muligens i en viss utstrekning, jeg vil uttrykke meg varsomt, være slik at svært mange mennesker som tar lett på livets og situasjonens alvor også vil foretrekke og kreve den lette underholdning?»

God og sunn menneskelighet synes vi kringkastingssjefen får lagt inn også i sine betraktninger om morskap og alvor — og rangordningen dem i mellom:

«Jeg er ikke i tvil om at den form for underholdning som ikke har noe som helst annet siktepunkt enn å vekke glede, å

more, muntre, — det nytteløse som er helt uten bihensikter, som dyrker livsgleden og leken, — at den har sin misjon (...)

■ Og kommer vi til hva som er viktigst, kan det etter min mening ikke være tvil om at den oppgaven: å stimulere til vekst og utvikling, å aktivisere, å vekke til selvstendighet og uavhengighet, å gi impulser på alle mulige områder og motarbeide konformisme, konvensjonelle holdninger, tilpasningsidealet, at den i dag for radio og fjernsyn er langt viktigere enn oppgaven å hjelpe til avkobling, trøst og flukt (...)

Imøtekommelsen av kravet om en stadig strøm av underholdning kan ikke unngå å befeste det stereotype, sjablonene, de konvensjonelle mønstre og holdninger, småborgerligheten, konformiteten og meget slikt som vi nettopp ønsker at radio og fjernsyn skal kjempe aktivt mot. Underholdningsprogrammene må ikke undergrave og ødelegge det vi gjennom andre program søker å bygge opp».

TILLITSFULLT

■ Der var en tid — den ligger ikke mange årene tilbake — da ellers observante mennesker her i landet kunne fortelle oss at avkristningen var et *klassefenomen*. Radikalismen var gudløs — det visste jo alle, mens det bra borgerskap sto vern om kirke og kristendom og alt som godt var. Kanskje henger det sammen med at klasse-s skillet heldigvis er blitt så utvisket etter hvert; sikkert er det i hvert fall at avkristningen — for å dreie på et berømt sitat — «er temmelig likt fordelt på alle partier». Leser vi dag- og ukeblader på de to livssynsfløyene, slår det oss endog at en til venstre har bevart en viss moralsk puritanisme tømt for sin kristne begrunnelse, mens en på den blå høyrefløy ofte har kvittet seg endog med den.

Et offer for motstridende følelser (hvilket kan være et høflig navn på forvirring!) er ikke destomindre redaktøren av bildebladet «NÅ», hvis konservativt-liberalistiske linje (og tilknytning til Libertas) er så markert, at den godt kan nevnes; i en artikkel der han blant meget annet også omtaler anløpne filmer (16. mars). Her hengir redaktør Kjell *Lynau* seg til en blind og skjebnetung fatalisme som vel neppe er så tragisk som den lyder. For hva leser vi ikke:

«Vi kan godt erkjenne at det lukter kloakk, men det nytter ikke å stanse det, og det nytter ikke nekte noen å se noe som helst. Vi får la bølgen bryte over oss, bare vi selv forblir stående er meget berget.

Mest tenker en på ungdommen. Disse som kjenner livet våkne i seg og ser hvordan verden presenterer fullbyrdelsen av de sterke drifter som vokser i dem. Ser hvordan vi tramper i klaveret.»

Selv stående (hvilket altså er det viktigste), men intenst tenkende på ungdommen, forhåpentlig også i sitt eget valg av stoff og bilder, fortsetter redaktøren meget tillitsfullt, som det sømmer seg mot slutten i en redaksjonell leder:

«Men under over alle under. Allikevel klarer de fleste å for- elske seg helt normalt med forventning og rødme og det hele. Mennesket eier sannelig en motstandskraft og tilpasningsevne som er forunderlig.

Er det ikke så at det er vi voksne som reagerer og er be- styrtet, og tror at dette må ødelegge våre barn?

For de unge selv, ja de reagerer ikke slik som vi voksne gjør. Det bør vi huske.

Vi har bare en ting å gjøre, vi må stole på de sunne instinkter. Vi kan ikke forandre verden rundt våre unge. Vi kan bare oppdra dem, gi dem livsinnhold og holdning. Ved eksemplets makt, ved å lære dem å velge, ved å lære dem å ta avstand, ha en mening!

Det blir vår kvalitet som motvekt mot Dolce vita-stilen, den moderne vannglassteori. Det sunne vil alltid seire, heldigvis.»

Vil det? La oss håpe det. Men unektelig med en stille, og ikke sjelden undring over hvilke ville og lettbente veier vår trosevne egentlig kan ta.

Frater Candidus.

LITTERATUR

Om norsk middelalder

Et par nylig utkomne verker er kjærkomne bidrag til vår — uhyre fattige — kjennskap til liturgien i Norge i middelalderen: Dr. Lilli *Gjerløvs* studie «Adoratio Crucis» (Universitetsforlaget, Oslo 1961) undersøker, med utgangspunkt i noen manuskriptfragmenter, den engelske liturgiens innflytelse på den norske. Og dr. Helge *Fæhn*, vår eneste liturgihistoriker, har ydet et ytterst viktig bidrag til vår viten om gudstjenestelivet i middelalderen ved sin utgivelse av en rekke fragmenter av liturgiske håndbøker for prester: «Manuale Norvegicum», tenkt som første bind i serien «Libri Liturgici Provinciae Nidrosiensis Medii Aevi» (Universitetsforlaget 1962). Disse håndbøkene, som i alt vesentlig er på latin (bare et fragment med tekster for ektevielsen er på gammelnorsk) inneholder en del av de viktigste liturgiske tekster — dels anvisning på hvordan sakramentene skal meddeles, dels

tekster fra messen på en del helgenfester. Det mest sannsynlige er vel at dette er slike bøker som mindre kirker — annekskirker — måtte greie seg med, slike som ikke hadde råd til å anskaffe komplette sett messebøker. Dr. *Fæhn*, professor *Seip* (analyse av håndskriftene) og Bruno *Stäblein* (musikkhistorie) har ydet hvert sitt bidrag til innledningen.

Endelig har vi fra Sverige mottatt «Sankt Nikolaus' av Linköping Kanonisationsprocess», utgitt med en oversettelse av den katolske sogneprest i Malmø, Trygve *Lundén* (Bonniers, 1963). Nikolaus var biskop av Linköping på 1300-tallet, venn av Birgitta av Vadstena. Han var en av de fire svensker som ble saligkåret kort før reformasjonen, i 1947; de tre andre var biskop Brynolf av Skara, biskop Hemming av Åbo (som dr. Birgit *Klockars* nylig utga sin monografi over) og dominikanerinnen Ingrid av Skänninge. St. Nikolaus' kanonisasjonsprosess, med alle vidneforklaringene, ble først gjenfunnet i 1930-årene, og pastor *Lundén* har gjort en god innsats ved å sørge for en vitenskapelig utgave av den, samtidig som han gjør den tilgjengelig for almenheten ved sin dyktige oversettelse. E. G.

UTLANDET

MILITÆRNEKTERNE OG KIRKEN

Det franske parlament har ikke gjort noe mer med det prosjekt til en status for militærnekttere som ble fremlagt i fjor høst. President de Gaulle og statsminister Debré hadde lovet at saken skulle bli tatt opp for alvor så snart Algerie-krigen var slutt. Parlamentet satt imidlertid sammen i hele vinter uten å foreta seg noe mer med saken.

Nå har en ny militærnekttersak igjen satt sinnene i opprør: En ung katolikk, *Jean Pezet*, ble trukket for retten for annen gang i januar i år, etter å ha sonet atten måneder for sin første nektelse. To prester vidnet for ham, og et brev fra erkebiskop *Guerry* av Cambrai ble lagt frem i retten til hans forsvar. Samtidig ble en annen ung katolikk dømt i Italia for samme «forbrytelse». Også han fikk støtte av en kjent prest, pater *Balducci*, som så i sin tur fikk en sak på halsen for «oppfordring til militær lydighetsnektelse». Han ble imidlertid frifunnet for denne anklagen. Redaktøren for *Osservatore Romano* gikk i denne forbindelse løs på militærnektterne, som han hevdet ikke hadde noen hjemmel i katolsk morallære. Men disse betraktningene får stå for redaktørens personlige regning, så meget mer som reaksjonen i Frankrike også blant geistligheten er en helt annen.

Da vinteren er gått uten at militærnektternes stilling er blitt tatt opp av nasjonalforsamlingen, har to hundre franske personligheter undertegnet et brev til president og statsminister, der de insisterer på at dette må bli gjort: «For at vi nå kan komme til ende med dette smertelige problem, legg frem et lovforslag som militærnektterne kan

godta, et forslag som ikke på noen måte gjør dem avhengige av det militære.»

Brevet er undertegnet av en rekke av Frankrikes fremste personligheter, katolikker, protestanter og ikke-troende. Blant katolikkene merker man seg, foruten et tredvetall prester, folk som *Gabriel Marcel*, *François Mauriac* og styret i *Pax Christi*. Likeledes har landets mest kjente protestantiske geistlige undertegnet. Noen biskops navn finnes ikke blant underskriverne, men kardinal *Liénart* har forklart årsaken til dette: «Da saken i og med dette brevet er gått over fra det rent moralske til det politiske plan, finner han det ikke riktig å engasjere Kirken offisielt. Det er legfolkets sak å ta affære på dette plan, noe som han bare på det varmeste kan oppmuntre til.» Kardinalen gir sin fulle tilslutning til brevet og uttrykker sitt håp om at det vil føre frem.

GRUBESTREIKENE: KRAV OM EN «MENNESKELIG LØSNING»

Den grubearbeiderstreiken som i skrivende stund fremdeles pågår, uten at man øyner noen løsning på konflikten, fant fra første øyeblikk av støtte hos geistligheten i grubedistriktene. Biskopene av *Arras* og *Cambrai*, såvel som andre geistlige, rykket straks ut med erklæringer der de stilte seg på arbeidernes side, og hevdet at deres krav om en 11 prosents økning av lønnsatsene var fullt berettiget; ikke bare hadde de krav på å komme opp på høyde med satsene i andre yrker, men kanskje tilogmed på en viss kompensasjon for det spesielt harde arbeidet de utfører.

«Enkelte vil kanskje bli sjokkert over denne streiken,» skriver biskopen av *Arras*, «de vil påpeke at den risikerer å ramme særlig hårdt de mindre bemidlede, som ikke har råd til å hamstre reserver. Men da må de samtidig tenke over de motiver som har drevet grubearbeiderne til denne kraftprøven... Er vi klar over hvor hårdt deres arbeid er, hvor utsatt deres helse er, hvor uviss deres yrkesmessige fremtid?... I en verden som ofte søker i første rekke å skape en økonomisk likevekt, og som risikerer å miste sansen for det menneskelige, må vi kristne virke

for at alle de som dette økonomiske problemet angår blir respektert.»

Og erkebiskop Guerry av Cambrai: «Til menneskelige problemer må svare menneskelige løsninger. Løsningene må søkes i en lojal dialog mellom de to parter. Det er nødvendig at fagforeningenes representanter blir mottatt og hørt... Har man virkelig viet tilstrekkelig oppmerk-

somhet til de motiver som har drevet arbeiderne til denne streiken? For å komme så vidt, til tross for de hårde ofre den krever, til tross for de sanksjoner som de blir truet med, må de virkelig ha gode grunner, som fortjener å bli gransket med all mulig oppmerksomhet.»

Disse bispeuttalelsene fikk kort etter støtte av Frankrikes høyeste kirkelige myndighet, nemlig kardinal- og

Yngre universitetslærer

søker hybel ell. liten leilighet fra mai i år, helst Oslo vest ell. omegn.

Henv. Dominikanerne, Neubergrt. 15, Oslo. Tlf. 55 07 71.

R.I.P.

Vår meget kjære

SOFIE A. RIEBER-MOHN
(f. Rosendahl)

døde plutselig fra oss den 20. mars.
Requiemmesse fant sted i St. Olavs Kirke 27. mars.

Hallvard Rieber-Mohn O.P.
Familien.

Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

CHILE

Den kirkelige agrarreform en suksess.

Kirkens agrarreform i Chile skrider planmessig frem. For åtte måneder siden ble de første landeiendommene overdratt bondene til selveie, samtidig som disse var blitt opplært til å bruke moderne metoder i driften. Erfaringene med dette første eksperimentet er så gode at erkebiskopen av Santiago har besluttet å fortsatte etter planen og overdra et nytt gods til landarbeidere. På denne måten akter den chilenske kirke å overlate all sin jordeiendom til bondene selv.

Det protestantiske klostret *Taizé* i Frankrike har forøvrig stilt en penge-sum til disposisjon for den katolske kirkes agrarreform i Chile. (KNA)

CUBA

Kardinalerkebiskopen av Habana død.

Den 84 år gamle erkebiskop av San Cristobal de la Habana, kardinal Emanuele Arteaga y Betancourt, er død på en klinikk i Habana. Kardinal Arteaga hadde lenge vært syk. For to år siden søkte han tilflukt i den argentinske ambassade i Habana, da Castros kirkeforfølgelse brøt løs. Han hadde imidlertid nå fått frihet til å oppholde seg på en klinikk ute i byen. Erkebiskop Arteaga ble utnevnt til kardinal i 1946, i Pius XII's store «internasjonale» kardinalkreasjon. Han var imidlertid nå for gammel og skrøpelig til med kraft å kunne motsette seg Castros vold mot kirken. — Kardinalkollegiet teller nå 82 medlemmer.

SOVJET-UNIONEN

Radio Vaticana uten forstyrrelser?

Kort etter redaktør Adsjubeis sitt i Vatikanet kunne man i Østerrike kon-

statere at Radio Vaticanas sendinger ikke lenger ble forstyrret bak jernteppet. I Østerrike har det lenge vært umulig å få inn programmer fra Vatikanets radio på grunn av støysendingene. Man spør seg nå om det bare dreier seg om en teknisk feil, eller om man har å gjøre med en ny gestus fra de kommunistiske myndigheters side.

Kardinal Döpfner har på sin side uttalt at trykket på katolikken i Østsonen fortsetter som før. Pavens mottagelse av redaktør Adsjubei har forøvrig funnet en meget blandet mottagelse i katolske kretser. *Civiltà Cattolica* er bestyrtet. Likeså betviler den kjente katolske publisist dr. Otto Roegele, inntil nylig redaktør for *Rheinischer Merkur*, at pavens skritt kan være vel fundert. Den engelske katolske sovjetologen professor Cameron finner derimot utviklingen gledelig og interessant.

Sovjetsoldater vender tilbake til seminaret.

«Si til en mann nitti ganger at han er et svin — ved den hundrede begynner han uvilkårlig å grynte.» Med disse anklagende ord unnskylder nå sovjetsoldaten S. Gorsjenin seg for hva han for et år siden hadde uttalt til *Krasnaja Zvezda*, sovjet hærens organ: At han hadde forlatt det geistlige seminar i Moskva og brutt med religionen. Gorsjenin skriver nå i et nytt leserbrev i samme avis at han angrer den beslutningen han den gang tok og ønsker å vende tilbake til seminaret. Redaksjonen har gitt den frafalne teologiprofessor Ossipov i oppdrag å svare Gorsjenin. (KNA)

SUDAN

Forfølgelsene inn for menneskerettiskommisjonen.

Tredve tusen mennesker sitter for tiden fengslet i det sydlige Sudans fengsler — fem ganger så mange som under kolonistytet. Dette er hva Verdensforbundet av Katolske Kvinneorgan-

MESSEBOKEN

er uunnværlig i faste- og påsketiden.

Innb. i sort, blått ell. brunt
gjeteskinnskrinn kr. 60.—
Innb. i sort, blå ell. rød plastikk » 40.—
For fastetiden anbefales også:
Jac. Mangers: Komme ditt rike » 7.—
R. Guardini: Gudsmøders
rosenkrans » 3.65
Leo Helbling, O.S.B.: Fra aske-
onsdag til hvidesøndag . . . » 5.50

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo
Tlf. 42 31 70

Åpent til kl. 16, lørdag til kl. 14.

OSLO

Norges Brannkasse

betyr trygghet

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Trondheim
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Tønsberg
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Trondheim
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	} Tønsberg
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	} Tønsberg
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

erkebiskopkonferansen, som da trådte sammen i Paris og som uttalte sin enighet «med de biskoper som ved denne anledning har gitt uttrykk for kirkens holdning».

Kirkens stillingtagen i denne streiken har vakt særlig oppmerksomhet, siden det her dreier seg om en landsomfattende konflikt som kan true hele landets økonomi. Men det blir ellers mer og mer vanlig i Frankrike at de

kirkelige myndigheter uttaler seg ved slike konflikter, for å minne om Kirkens sosiale doktriner. Bare i de siste ukene har fem biskoper på forskjellige kanter av landet måttet kreve en større hensyntagen til den menneskelige faktor i produksjonslivet, der denne var truet under forhold som førte til streiker eller masseavskjedigelser.

ket sitter sammen i Geneve. Dette høye tallet, heter det videre, skyldes den religiøse og rasemessige diskriminering som drives av den sudanesiske regjering. Memorandumet henviser til de nye kristenfiendtlige lovene som er satt i verk i landet for å stoppe all kristen undervisning, utvise misjonærene og tvangsomvende de hundretusener kristne til muhammedanismen. En rekke enkelttilfelle av religionstvang blir også dokumentert i skriftet, som endelig peker på at titusener er gått over grensene til Kongo og Uganda på flukt for regjeringens åtgjerder. (KNA)

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

KRISTIANSAND S.

TAPET OG KUNST
ARTIKLER

Kristiansand S.
Tollbodgt. 15 A
Telefon 23 930

DRAMMEN

GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikkfabrikk
Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

TYRILYS

**A/S TYRI
FABRIKKER**

Drammen

Har også landets eneste bivokspreseri

KRISTIANSAND S.

<p>SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå</p> <p>Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717 Egen likbil for transport</p>	<p>KRISTIAN FRIVOLD Kjøtt & Pølsevarer</p> <p>Tlf. 22 175 — Kristiansand S.</p>
--	--

TOR RUUD
Aut. Rørleggerforretning

Hannevik Terrasse 5 - Kristiansand S.
Tlf. 25 759 - 22 908

Sigurd Gramén

SPESIALOPTIKER
Spesialitet: Brillor

Kristian 4des gt. 20 - Telefon 25 005

ARENDAL

<p>JØRGENSEN & CO.</p> <p>Bakeri. Konditori</p>	<p>OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå</p> <p>Tlf. 1958 Havstad, Arendal</p>	<p>SHELL — ARENDAL</p> <p>Tlf. kontor 2013 Anleggstlf. 1848</p>
<p>ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning</p> <p>Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756</p>	<p>J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal</p> <p>Kjøttforretning</p> <p>Tlf. 2360</p>	<p>BYGGMESTER HANS NILSEN</p> <p>Nessel 362 Arendal Tlf. 2647</p>
<p>ARENDALS FARVEHANDEL Tlf. 2050</p> <p>Engros - En detalj</p>	<p>OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Eff.) Kirkegaten</p> <p>Kolonialforretning</p> <p>Telefon 1280 - 2831 - 2713</p>	<p>VOLKSWAGEN O. M. LUNDE & CO.</p> <p>Sentralbord: 4040</p>

Særtrykk av Messeboken:

Den stille ukes liturgi. Kr. 3.—

ST. OLAV BOKHANDEL - Akersv. 5 - Tlf. 42 31 70

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

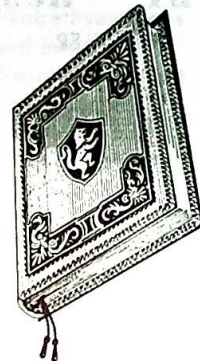
THIIS & CO A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

**THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI**

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

WISBECH

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

ERLING MOE

God fisk

**A-S NORSK MEDICINSK
VAREHUS**

Oslo

Trondheim

Walligani

STORTINGSST. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

